

KULTUR

Kulturkollen!

Den legendariska fotointendenten från Moderna museet **Leif Wigh** föreläser vid Sune Jonsson centrum för dokumentärfotografi i Umeå på söndag. Han kommer att blicka han tillbaka på den **svenska fotohistorien** på **Västerbottens museum** klockan 14.

Kulturredaktör: Sara Meidell 090-17 60 38 **Reporter:** Karin Bernspång 090-17 60 63 **E-post:** kultur@vk.se

KOMMENTAR: NY KULTURMINISTER

Rätt person för en ny viljeriktning

Kulturministerposten må vara

per definition svag och romantiserad – men, vilket medieuppmärksamheten visar, symbolvärdet är desto större – och inte minst nu, efter en regering med en blek kulturpolitik med lågt väljarförtroende.

Att Sveriges nya kulturminister också blir demokratiminister är därför ett av det mest positiva i regeringsbildningen. Alice Bah Kuhnke kan vara precis den person som krävs för att genomföra denna nya viljeriktning i kulturfrågor, med en politik som stärker både yttrandefrihet och folkbildning – gärna redan i morgon med en presstödsreform och en rejäl översyn av villkoren för kulturskapare.

De instinktiva utropen i medierna om "Skräll!", är utrop som enligt utsago hörts vid varje nytt toppjobb Alice Bah Kuhnke lagt till på sitt cv genom åren. Det tecknar en stark person med rätt verktyg för att slå sig fram i stela strukturer – bara det meriterande för kulturministerposten.

Med en formell meritförteckning därtill, som håller toppklass i både kultur-, demokrati- och hållbarhetsfrågor framträder i Bah Kuhnke en person väl rustad för att klara av framtidens kulturpolitiska utmaningar.

SARA MEIDELL

Wienfilharmonikerna 2013 med dirigent Franz Welser-Möst. FOTO: RICHARD SCHUSTER

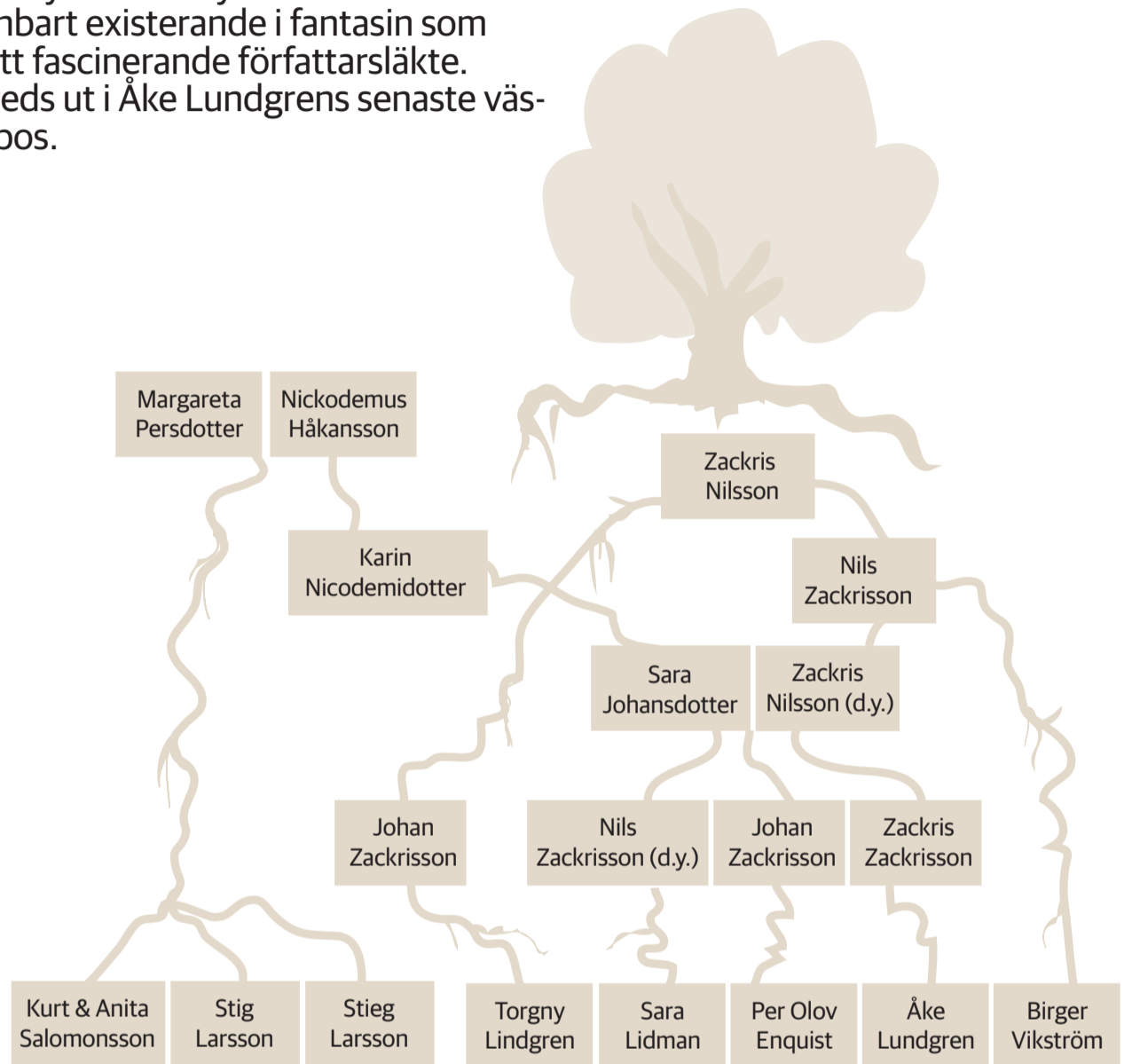
Möte med Wiens orkesterelit

RADIODOKUMENTÄR I en ny P2-dokumentär tar Kerstin Berggren med oss på en resa bakom kulisserna i orkestermusikens Wien och Salzburg. Vi möter bland andra Wienerfilharmonikernas chefer, vår stjärnsopran Nina Stemme samt sångarna Bryn Terfel och Cecilia Bartoli i nygjorda intervjuer.

Wienerfilharmonikerna – med världen som scen sänds i morgon kl 14:00

ERIK JONSSON

FÖRFATTARSLÄKT. Ordstävets Bakerom där n'Zakri ha ven syftar lika mycket till att förklara en plats enbart existerande i fantasin som att ringa in ett fascinerande författarsläkte. Begreppen reds ut i Åke Lundgrens senaste västerbottensepos.

Livlig skapelsebok över litteraturen i norr

BÖCKER

Åke Lundgren Zakris arv: Berättelsen om ett träd Ord&visor förlag

Så såg den till sist dagens ljus, Västerbottenslitteraturens egen skapelsebok. Åke Lundgrens nya roman Zakris arv, hans tjugosjätte titel, är en historia som författaren burit med sig länge. Då och då har han spillt lite av dess stoff i essäer och artiklar.

Därför fordras någon sorts prolog, innan själva boken avhandlas.

Förr om åren sågs talesättet "Bakerom där n'Zakri ha ven"

ha tillgripits för att beskriva en plats som låg otillgänglig och kanske inte ens fanns – utom möjligen i fantasin.

Därtill rymmer romanens försättsblad en undertitel som lyder "Berättelsen om ett träd". Något som väl dels syftar på generationers vedtravande, dels på alla de västerbottenspojkar som klättrat upp i träd för att låta blicken måla av landskapet.

Som den tredje, starkaste, trädreferensen reser sig dock det släktträd som hyser den så kallade författarsläkten i norr, Zakrisläkten.

Åke Lundgren är själv resultat av denna berättarådra som kringlar och kränger sig genom hela Burträsk socken – från Zakris Nilsson (han med veden) och Sara Johansdotter – för att

utmytna i författarskap som Torgny Lindgrens, Sara Lidmans, PO Enquists och Birger Vikströms. Uppkomsten av det västerbottenska berättarunderrets skulle alltså kunna bero på en enda böljande berättarblodslinje, en gemensam författargen. Ja, eller så jer det, för att tala med Torgny Lindgren, inavelsn som gett oss några av våra största författare.

I vilket fall har blodet långt ifrån levt sig. Under de senaste åren har Jan Fredman, lärare och energisk släktforskare från samma bygd, tagit ett steg sidovis längs släktlinjerna; genom att gå tillbaka till äldre anfäder har nya namn införlivats i den imponerande släktraden.

Häpnadsväckande nog är såväl Stieg som Stig Larsson, syskonen Kurt och Anita Salomonsson, bröderna Ernst

och Henning Sjöström, Hjalmar Westerlund samt författare som Liza Marklund, Anton Marklund och Nikanor Teratologen ättlingar till Nicodemus Håkansson och hans hustru Margareta Persdotter, vars barnbarn Sara ingick giftermål med Zackris Nilsson.

Nog om detta. Det bör genast fastslås att Åke Lundgrens roman inte kretsar kring dessa många namnkunniga skrivare, annat än författaren själv. Zakris arv är inte en prosaisk ansedel. Snarare bjuds en magiskt realistisk byabok i Gabriel García Márquez anda, där den röda tråden är drömmarna, kampen mot svälten, rädslan för krig och senare – intresset för klass, bildning och språk.

Precis som i Första Moseboken börjar det med ett Varde